

BUSINESSOULU

YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

BusinessPlaza

Sukupolvenvaihdos

BUSINESSOULU

YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Sisällys

1. Valmistelu	3
2. Toteuttamisvaihtoehtojen kartoittaminen	3
Toteuttamisvaihtoehdot	3
Osakekauppa ja liiketoimintakauppa	3
Lahja ja lahjanluonteinen kauppa	5
Jakautuminen	5
Apuyhtiön käyttäminen	6
Sulautuminen	7
Arvonmääritys	8
Käypä arvo	8
Vertailuluovutuksissa käytetyt kauppahinnat	8
Substanssi- ja tuottoarvo	8
Tuotto-oikeuden pidätys	10
Verotuksen selvitys	11
Tuloverolain huojennussäännös	11
Perintö- ja lahjaverolain huojennussäännös	12
Maksuajan pidentäminen	13
Ennakkoratkaisu	13
Rahoituksen selvitys	14
Omien osakkeiden hankkiminen ja peitelty osingonjako	15
Tappioiden vähentäminen	15
Poikkeuslupa	16

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Sukupolvenvaihdos

Laajassa merkityksessä sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan yrityksen omistuksen siirtämistä uudelle sukupolvelle. Sukupolvenvaihdoksen käytännön toteuttamiseen on useita eri vaihtoehtoja ja tapauksesta riippuen toteuttamisessa painottuvat erilaiset näkökulmat ja tekijät.

1. Valmistelu

Valmisteltaessa sukupolvenvaihdosta tulisi aluksi hahmotella, millainen omistus pohja yritykselle tulevaisuudessa halutaan. Myös tehtävienjakoa (yhtiössä hallitus, toimitusjohtaja jne.) kannattaa harkita jo valmisteluvaiheessa. Vastaavasti tulisi miettiä sopiva ajankohta sukupolvenvaihdosprosessille ja sen mahdollisille useille eri vaiheille. Lisäksi asioista tulisi tiedottaa hyvissä ajoin yrityksen sidosryhmiä, kuten asiakkaita, työntekijöitä, rahoittajia ja yhteistyökumppaneita.

2. Toteuttamisvaihtoehtojen kartoittaminen

Toteuttamisvaihtoehdot

Juridisesti vaihtoehtoisia sukupolvenvaihdoksen toteuttamiskeinoja ovat [kauppa](#), [lahja](#) sekä näiden välimuoto eli [lahjanluonteinen kauppa](#). Toimivin ratkaisu voi myös löytyä yhdistämällä edellä mainittuja vaihtoehtoja erilaisiin yritysjärjestelyihin kuten [jakautumiseen](#) ja [omien osakkeiden hankintaan](#). Ostajan näkökulmasta (yhtiöiden) kauppa voidaan tehdä mahdollisen perustettavan yhtiön lukuun, jolloin käytetään [apuyhtiötä](#). Tällaisessa tilanteessa apuyhtiö ostaa kohdeyhtiön ja ostettu yhtiö mahdollisesti [sulautetaan](#) kaupan jälkeen kohdeyhtiön osakkeet ostaneeseen yhtiöön.

Eri vaihtoehtojen verovaikutukset voivat tilanteesta riippuen vaihdella merkittävästi toisistaan, minkä vuoksi kaikkia vaihtoehtoisia ratkaisumalleja kannattaa harkita. Viimeistään harkittaessa sukupolvenvaihdoksen toteuttamisvaihtoehtoja voi olla järkevää tukeutua asiantuntija-apuun.

Tarkempaa tietoa yrityskauppojen- ja järjestelyiden toteuttamisesta ja niiden verokohtelusta löydät Yrityskaupan tietopankistamme.

Osakekauppa ja liiketoimintakauppa

Sukupolvenvaihdoksen yksi toteuttamistapa on osake- tai yhtiöosuuskauppa. Osakekaupassa ostaja ostaa kohdeyhtiön osakkeita tai osuuksia niiden omistajalta (osakkeenomistajalta), jolloin yhtiön osakkeet tai osuudet vaihtavat omistaa. Yhtiön

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

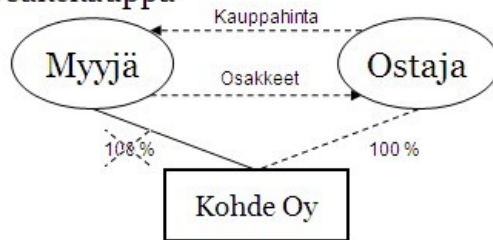
LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

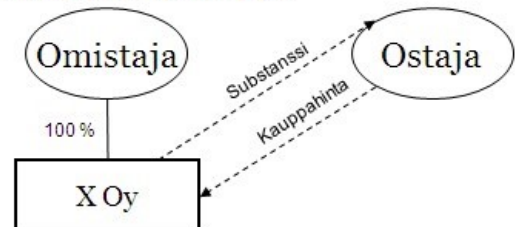
liiketoiminta on kaupan kohteena välillisesti ja se jatkuu lähtökohtaisesti sellaisenaan. Yhtiön varat, velat, vastuut ja sitoumukset säilyvät kohdeyhtiössä, eli siirtyvät ostajalle. Riskienhallinta nousee osake- ja yhtiöosuuskaupassa olennaiseena asemaan, sillä kohdeyhtiön taloudelliset ja juridiset vastuut sisältyvät kaupan kohteeseen.

Kun kaupassa myyjänä on luonnollinen henkilö (ihminen), osakekaupasta ja yhtiöosuuskaupasta luovutusvoitto voidaan verottaa tuloverolain (1535/1992) 45 §:n mukaisesti. Tuloverolain 48 § sisältää kuitenkin myyjän luovutusvoittoa koskevan huojennussäännöksen (katso kohta [Verotuksen selvitys](#) s.16), jonka myötä luovutusvoiton verosta on mahdollista vapautua. Verotuksellisesta näkökulmasta on huomioitava, että tuloverolain 48 §:n huojennussäännöstä ei sovelleta myyjän luovutusvoittoon tilanteessa, jossa luovutuksensaajana on yhtiö.

Esimerkki: Osakekauppa

Liiketoimintakauppa

Sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa myös liiketoimintakaupalla. Liiketoimintakaupassa yhtiö myy liiketoimintansa tai osan siitä jatkajalle tai jatkajan omistamalle yhtiölle kauppahintaa vastaan. Toisin kuin osakekaupassa, liiketoimintakaupassa liiketoimintansa myyvän yhtiön osakkeiden tai osuuksien omistus säilyy ennallaan.

Liiketoimintakauppaan kuuluu tavallisesti kohdeyhtiön käyttö-, ja vaihto-omaisuus, sopimukset, immateriaalioikeudet ja työntekijät, eli kaikki liiketoiminnan hoitamisen kannalta olennainen omaisuus. Liiketoimintakaupan ulkopuolelle rajataan tyypillisesti velat, velvoitteet, saatavat, kassavarat ja sijoitusomaisuus. Kohdeyhtiön taloudelliset ja juridiset vastuut, pois lukien siirtävistä sopimuksista johtuvat vastuut, eivät siirry ostajalle.

Liiketoimintakaupassa kauppahinta maksetaan yhtiölle. Kauppahinnasta vähennetään kyseiseen omaisuuteen liittyvä verotuksessa poistamatta oleva hankintameno, jolloin kauppahinnasta mahdollisesti jäljelle jäävä luovutusvoitto on myyjäyhtiön veronalaista tuloa. Ostajan näkökulmasta kauppahinta muodostaa verotuksessa vähennyskelpoisen hankintamenon, joka vähennetään elinkeinoverolain (360/1968) mukaisesti. Mikäli omistajanvaihdos toteutetaan käypään arvoon, liiketoimintakauppa verotetaan siten, kuin muissakin liiketoimintakaupoissa.

Mikäli osakeyhtiömuotoisessa kohdeyhtiössä varoja luovutetaan alihintaan jatkajalle tai jatkajan omistamalle yhtiölle, alihinnan osalta kyse on varojenjaosta yhtiön omistajalle ja lahja omaisuuden saajalle tai saajayhtiön omistajalle. Varojenjako verotetaan peiteltyinä osinkojä, mikäli varojenjako ei suoriteta osakeyhtiölain mukaisilla varojenjakotavoilla (katso Verohallinnon ohje [Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa - vero.fi](#)).

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Lahjansaajan osalta realisoituu lahjavero, johon voidaan soveltaa sukupolvenvaihdoshuojennosta tietyin edellytyksin (katso kohta [perintö- ja lahjaveron huojennussäännös](#)).

Lahja ja lahjanluonteinen kauppa

Sukupolvenvaihdosluovutuksissa yritystä ei aina haluta myydä jatkajalle, vaan joskus se halutaan lahjoittaa. Lahja on oikeustoimi, jolla omistusoikeus luovutetaan vastikkeetta toiselle. Sukupolvenvaihdoksen kannalta merkittävää on lahjaan kohdistuva verotus. Myös halu kohdella perillisiä tasapuolisesti aiheuttaa usein suunnittelutarvetta.

Kun kauppahinta on alle käyvän arvon, kutsutaan luovutusta lahjanluonteiseksi kaupaksi. Verotuksellisesti merkittävää on nimenomaan kauppahinnan osuus käyvästä arvosta. Jos kauppahinta on yli 75 % käyvästä arvosta, lahjan osuudesta ei veroteta. Jos yrityksen tai sen osan luovutus on osittain vastikkeellinen ja vastike on enemmän kuin 50 % käyvästä arvosta, yritykseen tai sen osaan kohdistuva lahjavero jätetään verovelvollisen vaatimuksesta kokonaan maksuunpanematta, jos muut perintö- ja lahjaverolain sukupolvenvaihdoksen edellytykset täyttyvät (katso kohta [Verotuksen selvitys](#)). Jos kauppahintaa ei makseta lainkaan, jätetään osa perintö- ja lahjaverosta maksuunpanematta tietyin edellytyksin (katso kohta [Verotuksen selvitys](#)).

Jakautuminen

Sukupolvenvaihdoksessa kohdeyrityksen varallisuusrakenne ei aina palvele jatkajan tarpeita. Varallisuutta voi olla joko liikaa tai se voi olla toiminnan jatkamisen kannalta vääränlaista. Kun yhtiössä on suuri määrä varallisuutta, yrityksen arvo ja näin ollen myös mahdollinen kauppahinta on korkea, lahjavero ja varainsiirtovero muodostuvat korkeiksi. Jakautumisella kohdeyhtiön varallisuusrakenne voidaan jakaa kahdeksi eri yhtiöksi siten, että yhtiön varallisuus saadaan hajautettua sukupolvenvaihdokseen sopiviksi erillisiksi yhtiöiksi. Jakautuminen on siinä mielessä verotehokas järjestely, että se ei esimerkiksi katkaise omistusaikaa sovellettaessa tuloverolain huojennussäännöstä (katso kohta [Verotuksen selvitys](#)).

Jakautumisvaihtoehdot ovat kokonais- tai osittaisjakautuminen. Kokonaisjakautumisessa kaikki jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät yleisseuraantona kahdelle tai useammalle uudelle tai jo olemassa olevalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä. Vastaanottavat yhtiöt voidaan perustaa jakautumisen yhteydessä tai ne voivat olla olemassa jo ennen, kun jakautuminen pannaan täytäntöön.

Osittaisjakautumisessa puolestaan osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista, eli yksi tai useampi liiketoimintakokonaisuus sellaisenaan siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle ja jättää vähintään yhden liiketoimintakokonaisuuden jakautuvaan yhtiöön. Osittaisjakautumisessa vastaanottava yhtiö ei purkaudu, vaan jatkaa toimintaansa.

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

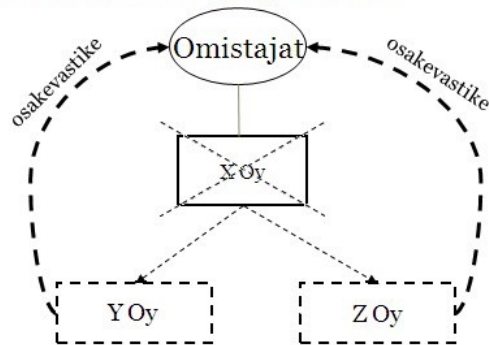
LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa kunkin vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita; vastike saa olla myös rahaa, kuitenkin elinkeinoverolain 52 c §:n mukaan enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta yhtiön maksettua osakepääomaa.

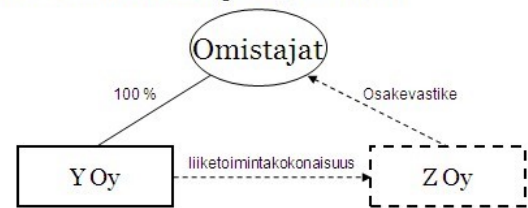
Kokonaisjakautuminen

Elinkeinovalolaki 52 c §:n 1 kohta

Osittaisjakautuminen

Elinkeinovalolaki 52 c §:n 2 kohta

Jakautumistilanteissa tulisi huomioida sekä yhtiöoikeudellinen että vero-oikeudellinen näkökulma. Verolainsäädäntö ei hyväksy kaikkia osakeyhtiölain sallimia jakautumisia. Elinkeinovalolain mukaiseen jakautumiseen sovelletaan verotuksessa ns. jatkuvuusperiaatetta. Jakautuminen ei tämän periaatteen mukaisesti aiheuta tuloveroseuraamuksia toteutuessaan elinkeinovalolain 52 c §:n mukaisesti. Verotus- ja oikeuskäytännössä sukupolvenvaihdosta on yleensä pidetty sellaisena verotuksesta riippumattomana syynä, ettei jakautumiseen voida ilman erityistä syytä katsoa ryhdytyn yksinomaan tai pääasiallisesti veron kierto- tai välttämistarkoituksessa.

Apuyhtiön käyttäminen

Sukupolvenvaihdoksessa voidaan käyttää apuyhtiötä, joka perustetaan ostamaan kaupan kohdeyhtiön osakkeet. Apuyhtiö hankkii kauppaa varten rahoituksen ulkopuolelta taholta, esimerkiksi pankilta tai rahoitusyhtiöltä. Apuyhtiöjärjestelyn tavoitteena on kattaa yrityskauppaa varten otettu laina kohdeyhtiöstä saatavilla tuloilla. Apuyhtiöjärjestelyllä hankittu yritys voidaan sulauttaa kaupan jälkeen ostajayritykseen.

Apuyhtiön käytön hyöty perustuu kaupan rahoituksen järjestelyyn sen mahdollistaessa esimerkiksi lainan korkojen vähennyskelpoisuuden. Korkein hallinto-oikeus on antanut useita ratkaisuja, joissa on katsottu, että apuyhtiö on harjoittanut yrityskauppuvuotena elinkeinotoimintaa ja saanut näin ollen vähentää yrityskaupan rahoittamiseksi otetun lainan korot elinkeinovalolain mukaan, mikäli hankittu yritys on esimerkiksi sulautettu siihen seuraavana tilikautena, ja se on jatkanut hankitun yrityksen harjoittamaa liiketoimintaa. Kun luonnollinen henkilö ostaa yrityksen ja rahoittaa tämän lainalla, haasteeksi muodostuu lainanlyhennysten ja korkojen maksamisen rahoittaminen. Tytäryhtiön ja apuyhtiön välinen

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

osingonjako on verovapaa edellyttäen, etteivät kummankaan yhtiön osakkeet ole julkisen kaupankäynnin kohteena

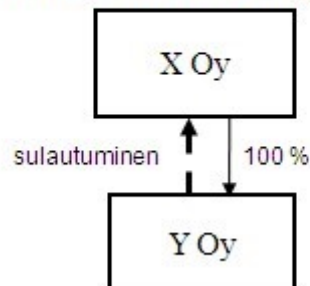
Verotuksellisesta näkökulmasta on huomioitava, että tuloverolain 48 §:n huojennussäännöstä ei sovelleta myyjän luovutusvoittoon tilanteessa, jossa luovutuksensaajana on osakeyhtiö. Apuyhtiötä käytettäessä luovutus ei tapahdu lainkohdassa mainittujen lähisukulaisten kesken (ks. esim. [KHO 17.10.2014/3167](#)). Kun osakkeet luovutetaan apuyhtiölle, on kyseessä myös varainsiirtoverolain alainen arvopaperiluovutus.

Sulautuminen

Apuyhtiötä käytettäessä muodostuu konsernirakenne, jossa hankittu yhtiö on apuyhtiön tytäryhtiö. Apuyhtiötä käytettäessä voidaan toteuttaa tytäryhtiösulautuminen, jossa ostettu yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa vastaanottavalle apuyhtiölle. Muista sulautumistyypeistä poiketen tytäryhtiösulautumisessa ei anneta lainkaan sulautumisvastiketta. Menettely on muutoinkin yksinkertaisempi ja joustavampi kuin normaalissa absorptiosulautumisessa.

Tytäryhtiösulautuminen

Elinkeinoverolaki 52 a §

Apuyhtiön ja tytäryhtiön fuusioiminen on mahdollista myös vastavirtasulautumisella, jossa sulautuminen tapahtuu päinvastoin verrattuna tytäryhtiösulautumiseen. Emoyhtiö sulautuu siis tytäryhtiöönsä selvitysmenettelyttä ja siirtää kaikki varansa ja velkansa tytäryhtiölle. Vastavirtasulautumisessa emoyhtiön osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa tytäryhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita tai hallussa olevia omia osakkeita. Tytäryhtiö saa sulautumisessa haltuunsa omia osakkeitaan. Nämä osakkeet eivät kelpaa sulautumisvastikkeeksi ja ne on joko mitätöitävä tai edelleen luovutettava.

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Arvonmääritys

Sukupolvenvaihdoksen keskeisimpiä selvitettäviä asioita on luovutuskohteen [käypä arvo](#). Ensisijaisesti käypä arvo määräytyy [vertailuluovutuksissa käytettyjen kauppahintojen](#) perusteella. Mikäli niiden käyttäminen ei tule kyseeseen tai niitä ei yksinkertaisesti ole käytettävissä, tukeudutaan käyvän arvon määrittelyssä yleensä [substanssi- ja tuottoarvoon](#). Yrityksen arvoon ja sitä kautta perintö- ja lahjaveron määrää voidaan pienentää pidättämällä sukupolvenvaihdoksen kohteena olevaan yritykseen [tuotto-oikeus](#) vanhalle omistajalle.

Käypä arvo

Perintö- ja lahjaverolain 9.1 §:n mukaan omaisuus arvostetaan siihen käypään arvoon, mikä omaisuudella oli verovelvollisuuden alkaessa. Käyvällä arvolla tarkoitetaan lainkohdassa omaisuuden todennäköistä luovutushintaa. Käyvän arvon määrittelyssä tulisi käyttää kyseessä olevaan tapaukseen parhaiten soveltuvaa arvonmäärittelymenetelmää. Sukupolvenvaihdoksessa verotuksessa käytettävä käypä arvo määritellään usein Verohallinnon ohjeen ([Yritysvarallisuuden arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa - vero.fi](#)) mukaisesti.

Vertailuluovutuksissa käytetyt kauppahinnat

Verohallinnon ohjeen ([Yritysvarallisuuden arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa - vero.fi](#)) mukaan osakeyhtiön osakkeen käypä arvo määritetään ensisijaisesti kyseisistä osakkeista maksettujen eli vertailuluovutuksissa käytettyjen kauppahintojen perusteella. Vertailukelpoisena luovutuksena voidaan ohjeen mukaan pitää ainoastaan sellaista luovutusta, jonka jälkeen yhtiön toiminnassa tai toimintaympäristössä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Lisäksi edellytetään, että luovutuksen osapuolina on täytynyt olla toisistaan riippumattomat tahot vapaassa markkinatilanteessa.

Substanssi- ja tuottoarvo

Verohallinnon ohjeen ([Yritysvarallisuuden arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa - vero.fi](#)) mukaan substanssiarvo lasketaan yritykseen verovelvollisuuden syntyhetkellä kuuluvan varallisuuden perusteella. Käytännössä substanssiarvo siis saadaan, kun yrityksen varoista vähennetään sen velat. Jos velat ovat varoja suuremmat, on yrityksen substanssiarvo nolla. Pääsääntöisesti varat ja velat määritetään yrityksen luovutukseen nähden viimeksi päättyneen tilikauden taseen mukaan. Poikkeuksen tähän muodostaa esimerkiksi mahdollisuus käyttää tietyn edellytyksin osatilikaudelta laaditun tilinpäätöksen tasetta. Valittua tasetta tulee ohjeen mukaan kuitenkin oikaista vastaamaan verovelvollisuuden alkamishetken varallisuustilannetta, mikäli tilinpäätösajankohdan ja verovelvollisuuden syntyajankohdan välisenä aikana yrityksen omaisuuden määrä on olennaisesti muuttunut.

BUSINESSOULU

YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Substanssiarvoa laskettaessa varat ja velat arvostetaan niiden käypään arvoon. Varallisuuserät on Verohallinnon ohjeessa listattu ja siinä on kerrottu, kuinka niiden arvostaminen tulisi substanssiarvoa laskettaessa suorittaa. Monilta osin varallisuuserien tasearvot katsotaan varallisuuserien käyviksi arvoiksi. Poikkeuksia on kuitenkin useita. Esimerkiksi maa- ja vesialueet sekä rakennukset ja rakennelmat arvostetaan käypään arvoon käyttäen muun muassa kustannusarvo-, kauppa-arvo ja tuottoarvomenetelmiä. Kiinteistöjenkin kohdalla arvostus tapahtuu kuitenkin aina vähintään tasearvoon. Myös sijoitukset ovat merkittävä varallisuuserä, jota ei substanssiarvolaskelmassa arvosteta lähtökohtaisesti tasearvoon.

Lähtökohtaisesti yrityksen tuottoarvo verotuksessa määritetään Verohallinnon ohjeen mukaan kohteesta käyttöaikana tulevaisuudessa todennäköisesti saatavien vuosituottojen pääomittuna nykyarvona Vuotuinen nettotuotto joudutaan muun tiedon puuttuessa määrittämään historiatietojen perusteella. Tavallisesti tuottoarvon määrittämisessä käytetään kolmen viimeisimmän tilikauden kirjanpitolain (1336/1997) mukaan laadittujen tulolaskelmien mukaisia tuloksia. Poikkeuksia tästä voidaan tehdä, jos tilikausi on esimerkiksi päättymässä lyhyen ajan kuluessa verovelvollisuuden alkamisajankohdasta. Tietyin edellytyksin myös osatilikauden tilinpäätöksen tulosta voidaan käyttää tuottoarvoa laskettaessa. Tällöin edellytyksenä on, että osatilikauden tuloksen on annettava luotettava kuva tuloksesta ottaen huomioon esimerkiksi monella alalla tyypilliset kausivaihtelut.

Tuottoarvoa laskettaessa tilikauden tulosta oikaistaan Verohallinnon ohjeen mukaan poistamalla siitä satunnaiset erät (muun muassa saadut ja annetut konserniavustukset sekä käyttöomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot ja lahjoitukset) sekä tilinpäätössiirrot (muutokset poistoerossa ja vapaaehtoisissa varauksissa). Tuloverot voidaan osakeyhtiössä huomioida oikaistun tuloksen mukaisina ja henkilöyhtiössä voidaan tuloksesta vähentää laskennalliset tuloverot, vaikka ne tosiasiaassa määrätäänkin yhtiön osakkaille. Lähtökohtaisesti henkilöyhtiössä voidaan käyttää tuloverokantana 35 prosenttia. Tulosta voidaan oikaista tämän lisäksi yrittäjän laskennallisilla palkkakustannuksilla. Lopulta laskelmassa käytetyistä tuloksista lasketaan keskiarvo, joka pääomittetaan käyttämällä yleensä 15 prosentin korkokantaa. Yhtiön vuositulosten keskiarvon ollessa negatiivinen, on yhtiön tuottoarvo kuitenkin nolla.

Esimerkki: Tuottoarvo

Osakeyhtiön kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen osoittamat tulokset korjattuina satunnaisilla erillä, tilinpäätössiirroilla ja tuloveron oikaisuilla ovat: Vuosi 1 = 20.000 euroa, Vuosi 2 = 23.000 euroa, Vuosi 3 = 29.000 euroa. Osakeyhtiön vuositulosten keskiarvo on näin ollen $(20.000+23.000+29.000)/3=24.000$. Kun yhtiön tulosten keskiarvo pääomittetaan käyttäen 15 %:n korkokantaa, saadaan yhtiön tuottoarvoksi $24.000/0,15=160.000$ (euroa).

Käypä arvo lasketaan Verohallinnon ohjeen mukaan substanssi- ja tuottoarvon perusteella tavallisesti siten, että tuottoarvon ollessa substanssiarvoa suurempi, käypä arvo on tuottoarvon ja substanssiarvon keskiarvo. Mikäli taas substanssiarvo on tuottoarvoa suurempi tai yhtä suuri, käypä arvo on sama kuin yhtiön substanssiarvo. Tulee kuitenkin

BUSINESSOULU

YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

huomioida, että tuottoarvon ja substanssiarvon painotus käypää arvoa laskettaessa voi tietyissä tapauksissa olla erilainenkin. Jos esimerkiksi yrityksen tulos on jatkuvasti suuri, eikä tuloja ole jätetty yritykseen, voidaan painottaa tuottoarvoa enemmän. Vastaavasti tuottoarvon painoarvo voi vaihdella yrityksen toimialasta tai toiminnan luonteesta riippuen.

Esimerkki: Käypä arvo käyttäen yhtiön substanssi- ja tuottoarvoa

Yhtiön substanssiarvo on 135.000 euroa ja yhtiön tuottoarvo on 160.000 euroa.
Yhtiön käypä arvo on näin ollen $(135.000+160.000)/2=147.500$ (euroa).

Tuotto-oikeuden pidätys

Siirrettävän varallisuuden arvosta voidaan vähentää perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 9 §:n 3 momentin mukaan sellaisten velvoitusten arvo, joiden nojalla verovelvollisen tulee kertakaikkiaan tahi aika-ajoin toimittaa toiselle rahanarvoinen suoritus taikka antaa toisen jollakin tavoin käyttää hyväkseen verovelvollisen omaisuutta, mikäli tämä ei saa siitä vastiketta. Perinnönjättäjän puolison saaman perintökaaren 3 luvun 1 a §:ssä tarkoitetun hallintaoikeuden arvo saadaan vähentää verovelvolliselle tulevan omaisuuden arvosta siltä osin kuin hallintaoikeus koskee perintökaaren 3 luvun 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asuntoa ja asuntoirtaimistoa. (15.6.1984/463). Kyseiset velvoitteet arvostetaan käypiin arvoihin. Lähtökohta on, että velvoitteen arvona pidetään niiden todellista tuottoa, josta on tehty luonnolliset vähennykset ja jossa veroa ei ole huomioitu vähennyksenä. Joskus voi syntyä myös tilanteita, ettei tuottoa voida määritellä. Tällöin tuottona käytetään niin sanottua laskennallista tuottoa, joka on kolme prosenttia, kun on kyse vapaa-ajan asunnosta ja viisi prosenttia kyseisen varallisuuden käyvästä arvosta, kun on kyse muusta omaisuudesta, kuten esimerkiksi asunto-osakkeesta, asuinkäytössä olevasta kiinteistöstä tai arvo-osuustilistä. Viisi prosenttia voi siis olla esimerkiksi osakeyhtiön osakkeen vuotuisen tuotto-oikeuden arvo. Osakkeen vuotuisesta tuottoa saadaan joko alentaa tai korottaa viime vuosina tapahtuneiden osingonjakojen ja tulevaisuuden osingonjakonäkymien perusteella.

Elinikäisen tuotto-oikeuden arvo kerrotaan perintö- ja lahjaverolain 10 §:n kertoimien mukaisesti.

Verovelvollisen ikä	Luku, jolla vuositulon määrä kerrotaan
alle 44 vuotta	12
44–52 vuotta	11
53–58 vuotta	10
59–63 vuotta	9
64–68 vuotta	8
69–72 vuotta	7
73–76 vuotta	6
77–81 vuotta	5
82–86 vuotta	4
87–91 vuotta	3

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

92 tai enemmän 2

Esimerkki: Elinikäisen tuotto-oikeuden arvo

65-vuotias A lahjoittaa B:lle omistamansa osakeyhtiön hallintaan oikeuttavat osakkeet pidättäen itselleen elinikäisen tuotto-oikeuden 50 prosenttiin osakeyhtiön osakkeista. Osakeyhtiön käypä arvo on 250.000 euroa. A:n pidättämän vuotuisen tuotto-oikeuden arvo on siis $250.000 \times 50 \% \times 5 \% = 6.250$ (euroa). Tuotto-oikeuden arvoksi saadaan siten käyttämällä perintö- ja lahjaverolain 10 §:n kertoimia $6.250 \times 8 = 50.000$ (euroa).

Tuotto-oikeus voidaan pidättää eliniän sijaan määräajaksi. Tällöin etuus arvostetaan siihen pääoma-arvoon, joka sillä on verovelvollisuuden alkaessa laskettuna etuuden voimassaoloajasta jäljellä olevien täysien vuosien luvun ja 8 prosentin korkokannan mukaan.

Verotuksen selvitys

Verotuksen selvittäminen eri toteuttamisvaihtoehdoille on keskeisessä roolissa valittaessa sopivaa vaihtoehtoa sukupolvenvaihdokselle. Sovellettavaksi voivat tulla tietyin edellytyksin [tuloverolain huojennussäännös](#) sekä [perintö- ja lahjaverolain huojennussäännös](#). Selvityksessä tulee huomioida, etteivät lakien huojennussäännökset vastaa täysin toisiaan. Esimerkiksi perintö- ja lahjaverolain huojennussäännös ei edellytä sukulaisuussuhdetta yrityksen luovuttajan ja hankkijan välillä.

Sukupolvenhuojennussäännöksiä ei välttämättä voida soveltaa kaikkeen yhtiön varallisuuteen, jos yrityksellä on esimerkiksi varallisuutta, jota ei välittömästi tarvita elinkeinotoiminnan harjoittamiseen.

Sukupolvenvaihdostilanteessa on usein suositeltavaa hakea [ennakkoratkaisu](#) veroviranomaiselta. Ensinnäkin tämä on suositeltavaa tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain huojennussäännösten soveltamisen eli niissä asetettujen vaatimusten täyttymisen varmistamiseksi. Toiseksi ennakkoratkaisu on hyvä hakea lahjaveron määrän varmistamiseksi. Ennakkoratkaisujen avulla voidaan eliminoida riski siitä, että yrittäjä ja veroviranomainen arvioisivat mainittuja seikkoja eri tavoin aiheuttaen yllättäviä verokustannuksia.

Tuloverolain huojennussäännös

Sukupolvenvaihdoksessa myyjän luovutusvoitto on verovapaata, jos tuloverolain 48.1 §:n 3 kohdan edellytykset täyttyvät. Ensinnäkin luovutuksen kohteena tulee olla sellaisen yhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään kymmenen prosentin omistusuuteen yhtiössä. Toiseksi luovutuksensaajana tulee olla luovuttajan lapsi, lapsen rintaperillinen, luovuttajan sisar, veli, sisarpuoli tai velipuoli. Luovutuksensaajana voi olla myös edellä mainitun saajan puoliso, jos luovutuksensaajina ovat sekä mainittu

BUSINESSOULU

YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

lähisukulainen että hänen puolisonsa yhdessä. Kolmanneksi luovutettavan omaisuuden on tullut olla yhteensä yli kymmenen vuotta luovuttajan tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti. Kaikkien kolmen edellä mainitun edellytyksen on täytyttävä, jotta luovutusvoitto olisi verovapaata. Lisäksi jo ansaittu vapautus veronmaksusta voidaan peruuttaa ja siten, että luovutuksensaaja joutuu maksamaan veron, mikäli hän luovuttaa kyseistä omaisuutta edelleen ennen kuin viisi vuotta on kulunut saannosta.

Perintö- ja lahjaverolain huojennussäännös

Perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaisesti perintö- tai lahjaverosta jätetään verovelvollisen Verohallinnolle ennen verotuksen toimittamista tekemästä pyynnöstä osa maksuunpanematta, jos pykälässä mainitut edellytykset täyttyvät. Pykälän mukaisesti veronalaiseen saantoon tulee sisältyä yritys tai sen osa (vähintään 10 %). Toiseksi luovutuksensaajan tulee jatkaa yritystoimintaa saadussa yrityksessä. Kolmanneksi huojennettavan veron määrän tulee olla yli 850 euroa. Kaikkien kolmen edellä mainitun edellytyksen tulee täytyttyä, jotta perintö- ja lahjaverolain huojennus on mahdollinen.

Omistusosuusvaatimuksen (vähintään 10 %) katsottiin täytyvän tilanteessa, jossa 10–19,2 % yhtiön osakkeista lahjoitettiin kahden lahjansaajan yhteisomistukseen ([KHO:2013:11](#)). Tämä mahdollistaa lahjoituksen tekemisen usealle jatkajalle myös niissä tapauksissa, joissa lahjansaajakohtainen 10 %:n omistusosuus ei muutoin täytyisi.

Jotta lahjaverovoitoksi jättää lahjanluonteisessa kaupassa kokonaan maksuunpanematta, yrityksen jatkajan tulee maksaa itse vastike kaupan kohteesta luopujaosakkaalle.

Perintö- ja lahjaverolain huojennus tulee kysymykseen ainoastaan, jos luovutuksensaaja sitä Verohallinnolta pyytää ennen lahjaverotuksen toimittamista. Huojennuksen laskemiseksi määritetään käyvän arvon lisäksi myös ns. sukupolvenvaihdosarvo. Huojennettavan lahjaveron määrä on käyvästä arvosta lasketun veron ja sukupolvenvaihdosarvosta lasketun veron erotus tai vaihtoehtoisesti käyvästä arvosta lasketun veron ja 850 euron erotus. Sukupolvenvaihdosarvo lasketaan puolestaan siten, että yhtiön yritysvarallisuus arvostetaan määrään, joka vastaa yleensä 40 prosenttia arvostamislain 4 ja 5 §:n mukaisten perusteiden mukaan lasketusta määrästä. Tarkemmat ohjeet perintö- ja lahjaverolain mukaisen huojennuksen laskemiseen löytyy esimerkiksi Verohallinnon antamista sukupolvenvaihdosta koskevista ohjeista, esimerkiksi [Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa - vero.fi](#).

Lisäksi tulee muistaa, että perintö- ja lahjaverolain huojennus menetetään, mikäli verovelvollinen luovuttaa pääosan saannon kohteena olleesta varallisuudesta ennen kuin viisi vuotta on kulunut lahjaverotuksen toimittamispäivästä. Perintö- ja lahjaverolain mukaan huojennettu määrä pannaan tällöin maksuun ja huojennettua määrää korotetaan tämän lisäksi 20 prosentilla.

Pääsäännön mukaan lahjana saadun omaisuuden hankintameno luovutusvoittoa laskettaessa on siis lahjan käypä arvo lahjoitushetkellä. Jos lahjan käypä arvo on

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

lahjoitushetkellä sama kuin myyntihinta, ei luovutuksesta synny myöskään luovutusvoittoa. Poikkeuksen pääsääntöön tekee tilanne, jossa lahjansaaja luovuttaa lahjaksi saamansa osakkeet ennen kuin yksi vuosi on kulunut lahjoituksesta. Tällaisessa jatkoluovutuksessa saatua voittoa laskettaessa hankintameno lasketaan omaisuuden lahjoitushetken käyvän arvon sijaan lahjoittajan hankintamenoista.

Maksuajan pidentäminen

Perintö- ja lahjaverolain 56 §:ssä säädetään maksuaikahuojennuksesta. Maksuaikahuojennuksen saamisen edellytykset vastaavat pitkälti perintö- ja lahjaverolain huojennusedun saamisen edellytyksiä. Maksuaikahuojennus edellyttää, että saantoon sisältyy maatila, muu yritys tai vähintään kymmenesosa siitä, ja että verovelvollinen jatkaa perintönä tai lahjana saaduilla varoilla kyseistä toimintaa. Maksuaikahuojennuksen saaminen edellyttää lisäksi, että yrityksen saantoon perustuvan perintö- tai lahjaveron määrä on vähintään 1.700 euroa.

Maksuaikahuojennuksen saamiseksi tulee maksuajan pidentämistä pyytää Verohallinnolta ennen verotuksen toimittamista. Pelkkä perintö- ja lahjaverolain huojennuksen pyytäminen ei riitä, vaan maksuaikahuojennusta tulee pyytää nimenomaisesti.

Esimerkki: Maksuaikahuojennus

Sukupolvenvaihdoksessa siirtyy ainoastaan yritys, jonka toimintaa luovutuksen saaja jatkaa. Luovutuksen johdosta maksuunpantava vero on 3.400 euroa. Vuotuisen erän suuruus on siis vähintään 850 euroa. Täten kyseistä summaa ei voida jakaa viidelle vuodelle vaan korkeintaan neljälle. Täten vuotuisen erän suuruudeksi tulee 850 euroa, joka suoritetaan neljänä vuotuisena eränä ($4 \times 850 = 3.400$).

Ennakkoratkaisu

Vero-oikeudellisten riskien välttämiseksi tai minimoimiseksi voi olla usein järkevää hakea Verohallinnolta etukäteinen ennakkoratkaisu sukupolvenvaihdokseen. Ennakkoratkaisu on Verohallinnon sitovat päätös siitä, miten Verohallinto verotusta toimittaessaan menettelee yksittäisessä veroasiassa. Laki ja muut oikeuslähteet eivät aina tuo esille riittävän kattavasti niitä käytännön tilanteita, joihin lainkohtia voidaan soveltaa. Ennakkoratkaisun avulla voidaan etukäteen varautua järjestelyn verokohtelusta.

Jos esimerkiksi päätetään luovuttaa yritys, jonka toimintaa luovutuksensaajan on tarkoitus jatkaa, voi syntyä epäselvyyksiä siitä, mikä katsotaan lain tarkoituksena toiminnan jatkamiseksi. Verohallinnon sukupolvenvaihdosta koskeissa ohjeissa on lähtökohtana pidetty sitä, että luovutuksensaajan katsotaan ilman eri selvitystä jatkavan yritystoimintaa huojennussäännöksessä tarkoitettulla tavalla, jos luovutuksensaaja työskentelee luovutuksen jälkeen yhtiön hallituksen varsinaisena jäsenenä tai toimitusjohtajana. Oikeus- ja verotuskäytäntö tältä osin ei ole kuitenkaan vielä vakiintunut. Onkin tulkinnaavaista, milloin yritystoiminnan jatkamisen kriteerien voidaan katsoa täyttyneen.

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Oikeuskäytännössä toiminnan jatkamisen edellytysten täyttymiseen on otettu kantaa esimerkiksi ratkaisussa [KHO:2011:1](#). Koska osakeyhtiölain mukaan vajaavaltainen ei voi toimia yhtiön hallituksen jäsenenä, eikä yhtiön hallituksen jäsenenä voi toimia jonkun osakkaan lukuun, kysymys ei ollut tilanteesta, jossa lahjansaaja tulisi jatkamaan yritystoimintaa perintö- ja lahjaverolain 55 §:ssä tarkoitettulla tavalla lahjaksi saaduilla varoilla. Ratkaisussa [KHO:2014:92](#) puolestaan katsottiin, että talouspäällikkö, joka vastasi perheyhtiön ulkoisesta laskennasta ja sen kehittämisestä sekä henkilöstö- ja palkkahallinnosta ja joka lisäksi kuului yhtiön johtoryhmään, jatkoi lahjaksi saamillaan varoilla yritystoimintaa, vaikka hän ei kuuluisi yhtiön hallitukseen.

Tällaisia lain tulkintaan liittyviä veroriskejä voidaan pienentää huomattavasti hakemalla Verohallinnolta etukäteen sitova ennakkoratkaisu siitä, minkälaisia veroseuraamuksia yksittäisessä asiassa aiheutuu. Verohallinnolta voi hakea ennakkoratkaisua tuloverosta, arvonlisäverosta, ennakoperinnästä, työnantajan sosiaaliturvamaksusta, perintö- ja lahjaverosta, varainsiirtoverosta, arpajaisverosta, lähdeverosta, kiinteistöverosta ja korkotulon lähdeverosta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti, siinä on ilmoitettava yksilöitynä verokysymys, johon ratkaisua haetaan ja esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Verohallinto ei anna ennakkoratkaisua hakemuksesta, jossa kysytään yleisluontoisesti, minkälaisia veroseuraamuksia hakemuksessa ilmaistussa menettelystä voi aiheutua. Verohallinto on antanut ohjeen ([Ennakkoratkaisuhakemuksen tekeminen ja siihen annettava päätös - vero.fi](#)) ennakkoratkaisun hakemiseen liittyen.

Rahoituksen selvitys

Rahoituksen selvitys on yksi sukupolvenvaihdoksen keskeisimmistä haasteista. Ulkopuolisen rahoituksen tarpeen vähentämiseksi osakeyhtiötä koskevassa osakekaupassa on kohdeyhtiön usein mahdollista hankkia osakkeenomistajilta osa omista osakkeistaan yhtiön hallintaan osakeyhtiölain (624/2006) sallimissa rajoissa. Tällöin kohdeyhtiö ostaa osan yrittäjän omistamista yhtiön osakkeista itselleen. Tällaisessa järjestelyssä on kuitenkin riski, että hankkiminen katsotaan [peitellyksi osingonjaoksi \(laki verotusmenettelystä \(1558/1995\) 29 §\)](#), jollei omien osakkeiden hankintaan ole liiketaloudellisesti hyväksyttävää syytä. Yleensä kuitenkin sukupolvenvaihdos itsessään katsotaan tällaiseksi liiketaloudellisesti hyväksyttäväksi syyksi. Peitellyn osingonjaon riski sisältyy lisäksi myös omien osakkeiden hankinnan hinnoitteluun. (ks. lisää [Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa - vero.fi](#) ja [Peitelty osinko - vero.fi](#)) Ylihintaisena suoritettu omien osakkeiden hankinta voi nimittäin aiheuttaa riskin peitellystä osingonjaosta. Alihintaisuudessa puolestaan on riski, että luovutuksesta aiheutuu lahjaverovelvollisuus muille osakkaille.

Ulkoisilla rahoitusjärjestelyillä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että sukupolvenvaihdos rahoitetaan vieraalla pääomalla, joka tarkoittaa usein lainaa pankilta tai esimerkiksi Finnveralta.

Yhtiön rahoitussopimuksissa on usein omistajavaihdoksiin liittyen ehto, jonka mukaan rahoittaja voi sanoa sopimuksen irti ja vaatia lainan maksettavaksi. Sukupolvenvaihdostilanteessa on syytä myös tarkistaa, onko järjestelyyn osallistuva yritys saanut avustuksia tai tukia. Avustuksien ja tukien saamiselle on asetettu usein tiettyjä

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

edellytyksiä. Sukupolvenvaihdoksen myötä tukien ja avustuksien takaisinmaksu saattaa realisoitua, mikäli niiden edellytykset eivät yrityskaupan myötä muuttuneen tilanteen johdosta enää täyty.

Omien osakkeiden hankkiminen ja peitelty osingonjako

Lain verotusmenettelystä 29 §:n mukaan peiteltyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta. Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuina varoja.

Kun osakeyhtiön jatkaja on jo valmiiksi yhtiön osakas, voi luopuva omistaja luovuttaa omistuksensa jatkajan sijaan yhtiölle. Omien osakkeiden hankkiminen osakkeenomistajilta on eräs tapa jakaa osakeyhtiön varoja, jonka vuoksi menettely voidaan joissakin tilanteissa katsoa peiteltyksi osingonjakoiksi. Peiteltyyn osingonjaon tilanne syntyy esimerkiksi silloin, kun osakeyhtiö maksaa osakkeista käypää arvoa korkeamman hinnan. Tällöin käyvän arvon ylittävä määrä verotetaan peiteltyinä osinkona. Vaikka osakkeista maksettaisiin käyvän arvon mukainen hinta, menettely voidaan silti katsoa peiteltyksi osingoksi, jos on ilmeistä, että varojen jako tapahtui osingosta menevän veron välttämiseksi.

Omien osakkeiden hankkimista ei kuitenkaan yleensä katsota peiteltyksi osingoksi, jos menettely täyttää neljä edellytystä. Ensinnäkin yritystoiminnan jatkajan omistusosuus sukupolvenvaihdoksen kohteena olevassa osakeyhtiössä tulisi kasvaa omien osakkeiden hankkimisen myötä merkittävästi. Toiseksi luopuvan osakkeenomistajan on menetettävä hankkimisen ja mahdollisten muiden samassa yhteydessä toteutettujen omistusjärjestelyjen myötä enemmistöosakkuutensa, eikä jäljelle jäävää omistusosuutta voida pitää merkittävänä (enintään noin 20 prosenttia). Kolmanneksi osakkeiden hinnan on oltava enintään osakkeiden käypä arvo. Neljänneksi sukupolvenvaihdoksen jälkeiset uudet osakkeenomistajat ryhtyvät hoitamaan yhtiötä aktiivisesti toimivina yrittäjinä ja tosiasiallisesti myös käyttävät valtaa yhtiössä. Katso lisää Verottajan ohjeesta ([Peitelty osinko - vero.fi](#)).

Verotuksen lisäksi omien osakkeiden hankinnassa tulee huomioida osakeyhtiölain sääntely. Osakeyhtiölain mukaan omia osakkeita voidaan hankkia vapaalla omalla pääomalla tai velkojiensuojamenettelyä noudattaen sidotulla omalla pääomalla. Osakeyhtiöoikeudellisesta näkökulmasta kyse on varojen jaosta, jonka vuoksi omien osakkeiden hankkimiseksi tulee yhtiössä olla vapaata omaa pääomaa, eikä yhtiön maksukyky saa vaarantua osakkeiden hankkimisen vuoksi.

Tappioiden vähentäminen

Sukupolvenvaihdoksen kohteena olevassa yhtiössä voi olla verotustappioita. Jos yli puolet yhtiön omistuksesta vaihtuu tappiovuonna tai sen jälkeen suoraan tai välillisesti, yhtiö menettää oikeuden vähentää kyseisen tappion. Kun sukupolvenvaihdoksen kohteena on

BUSINESSOULUYRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

yhtiö, jossa on verotustappioita, voidaan tappioiden vähennysoikeuden palauttamiseksi hakea Verohallinnolta [poikkeuslupaa](#). Lupaa voidaan hakea joko etukäteen tai omistajanvaihdoksen jälkeen. Poikkeuslupa voidaan tiettyjen erityisten syiden johdosta myöntää, jos se yhtiön toiminnan jatkamisen kannalta on tarpeen, eivätkä tappiot ole olleet kaupan kohteena. Yleensä ainakin sukupolvenvaihdosluovutukset, joissa osakkeiden tai osuuksien saaja on luovuttajan lapsi tai tämän rintaperillinen, muodostavat itsessään lain tarkoittaman erityisen syyn.

Poikkeuslupa

Tuloverolain 122 §:n 1 momentin mukaisesti yhteisön ja elinkeinoyhtymän tappiota ei vähennetä, jos tappiovuoden aikana tai sen jälkeen yli puolet sen osakkeista tai osuuksista on muun saannon kuin perinnön tai testamentin vuoksi vaihtanut omistajaa tai yli puolet sen jäsenistä vaihtunut. Jos tappiota tuottaneen yrityksen osakkeista tai osuuksista vähintään 20 prosenttia omistavassa yhteisössä tai yhtymässä on tapahtunut vastaava omistajanvaihdos, viimeksi mainitun yhteisön tai yhtymän omistamien osakkeiden tai osuuksien katsotaan vaihtaneen omistajaa. Pykälän mukaan verovelvollisella on kuitenkin mahdollista saada omistajavaihdoksesta huolimatta poikkeuslupa tappioiden vähentämiseen. Verohallinto on antanut tappioiden vähentämisestä ohjeen ([Vahvistettu tappio ja omistajanvaihdos - vero.fi](#)), jossa on kuvattu lain tarkoittama omistajanvaihdos ja tähän liittyvä välillinen omistajanvaihdos, luvan saamisen edellytykset ja lupamenettely.

Yli puolet yhtiön omistuksesta voi vaihtua osakekaupan lisäksi myös osakeannin myötä. Myös yrityksen ja konsernin sisäiset omistajavaihdokset ovat tuloverolain 122 §:n tarkoittamia omistajanvaihdoksia, jos yli puolet omistuksesta vaihtuu. Tällöin tappioiden vähentämiseen joudutaan siis hakemaan poikkeuslupaa. Välillisestä omistajanvaihdoksesta on kyse, kun yhtiön tosiasiallinen omistajanvaihdos tapahtuu kahden yhtiön väliin sijoitetun omistusyhtiön myynnillä. Säännöksellä on tarkoitus estää pykälän kiertäminen erilaisilla keinotekoisilla järjestelyillä.

Poikkeusluvan saaminen edellyttää erityisten syiden olemassaoloa ja että poikkeusluvan saaminen on yhteisön tai yhtymän toiminnan jatkumisen kannalta tarpeen. Erityisinä syinä pidetään Verohallinnon ohjeen mukaan muun muassa sukupolvenvaihdosluovutuksia. [Hallituksen esityksen 68/1994](#) mukaan tappioiden vähentämiseen voidaan myöntää oikeus, kun osakkeiden tai osuuksien saaja on luovuttajan lapsi tai tämän rintaperillinen, joka yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa jatkaa elinkeinotoiminnan harjoittamista. Jos tilanne ei ole tällaisesta lähisukulaisten välisestä omistajanvaihdoksesta, kannattaa tutkia lisäksi, onko olemassa muita ohjeessa esitettyjä erityisiä syitä poikkeusluvan saamiseksi. Poikkeusluvan myöntämisedellytysten täyttymiseen on otettu kantaa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä [KHO:2013:167](#). Korkein hallinto-oikeus katsoi, että erityiset syyt olivat olemassa, kun yhtiö oli selvittänyt jatkavansa omistajanvaihdoksen jälkeen liiketoimintaansa ja että omistajanvaihdokselle oli ollut liiketaloudellisia syitä eikä asiassa ollut ilmennyt, että tappiot olisivat muodostuneet kauppatavaraksi.

BUSINESSOULU
YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

Perhesuhteet sukupolvenvaihdostilanteissa

Perhe-, perintö- ja avio-oikeudellinen sääntely voi usein nousta tärkeään asemaan sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa. Tulee huomioida, miten esimerkiksi avio-oikeus vaikuttaa halutun omaisuuden luovutukseen tai miten esimerkiksi perintötilanteessa rintaperillisiä suhteessa toisiinsa tulisi kohdella sukupolvenvaihdostilanteessa.

Avio-oikeus sukupolvenvaihdostilanteessa

Lähtökohtaisesti avioliittolain (234/1929) mukainen avio-oikeus realisoituu ainoastaan ositustilanteissa eli aviopuolison kuoleman tai avioeron kohdatessa. Avio-oikeus saattaa tietyissä tilanteissa rajoittaa sukupolvenvaihdostarkoituksessa luovutettavaksi tarkoitettua omaisuuden luovutusmahdollisuuksia. Lähtökohtana on, että jokainen hallitsee ja on itse oikeutettu luovuttamaan itse omistamansa omaisuuden avioliitonkin aikana. Mikäli luovutettava omaisuus kohdistuisi esimerkiksi puolisojen yhteiseen kotiin tai yhteiseen elinkeinoon, luovutusta ei ilman puolison tai tuomioistuimen suostumusta voida tehdä, mutta nämä tilanteet lienevät harvinaisia sukupolvenvaihdostilanteissa.

Lahjan tai perinnönsaajan aviopuolison avio-oikeutta sukupolvenvaihdosluovutuksen kohteena olevaan omaisuuteen voidaan rajoittaa esimerkiksi lahjakirjaan tai testamenttiin tehtävin rajoituksin, joissa luovutuksensaajan aviopuolison avio-oikeus rajataan pois luovutuksen kohteesta

Perintö-oikeus sukupolvenvaihdostilanteessa

Perintö-oikeudellisten säännösten tulkinnassa keskiöön nousee velvoite kohdella perillisiä tasapuolisesti. Rintaperillisten osalta tärkeimpänä on muistaa rintaperillisen lakiosa, joka on puolet (1/2) rintaperillisen laskennallisesta perintöosuudesta. Rintaperillisellä on aina oikeus lakiosaan, eikä sitä voida rajoittaa edes testamentilla. Lakiosaan lasketaan myös perittävän eläessään rintaperillisilleen antamaa ennakkoperinnöt ja ns. suosiolahjat. Ennakkoperinnöllä tarkoitetaan perittävän eläessään perillisilleen jakamaa "perintöä" ja suosiolahjana lahjaa, jolla voidaan katsoa suosittavan yhtä tai useampaa rintaperillistä muiden lakiosaan oikeutettujen rintaperillisten kustannuksella.

Perintökaaren (40/1965) 6 luvun 8 §:n mukaan, jos perillinen, joka on saanut ennakkoperintöä, on kuollut ennen perittävää, on ennakko vähennettävä hänen jälkeläistensä perintöosista.

Milloin perintö on jaettava eri haarojen kesken ja johonkin haaraan kuuluva perillinen on saanut ennakkoperintöä, on tämä, jos hän on kuollut ennen perittävää jättämättä rintaperillisiä, joilla olisi oikeus tulla hänen sijaansa, vähennettävä muiden samaan haaraan kuuluvien perillisten perintöosista; älkööt nämä kuitenkaan saako pienempää osaa jäämistöstä kuin heille olisi ollut tuleva ennakon saajan eläessä. Eli jollei perillinen siitä huolimatta, että testamentti ja lahjanlupaus on jätetty huomioon ottamatta, voi saada lakiosaansa, on se, jolle perittävä eläessään on antanut ennakkoperintöä tai suosiolahjan,

BUSINESSOULU

YRTTIPELLONTIE 6 / PL 22
90015 OULUN KAUPUNKI

PUHELIN: 08 558 410 (VAIHDE)

LASKUTUSOSOITE:
OVT 003701876901300

Y-TUNNUS: 0187690-1

velvollinen vastaamaan sen täyttämistä, mitä lakiosasta puuttuu, enintään sillä määrällä, mikä perintöosaa määrättäessä on luettava pesän varojen lisäykseksi.

Niin sanotun sisaruskorvauksen maksamisella tarkoitetaan puolestaan sitä, että esimerkiksi sukupolvenvaihdosluovutuksessa yritysosuuden saava perillinen maksaa toisille perillisille vastiketta saamastaan yritysosuudesta perintöosuuksien tasaamiseksi.

Sukupolvenvaihdostilanteissa tulee siis ottaa huomioon perintöoikeudelliset säännökset ja varmistua perillisten tasapuolisen kohtelemisen periaatteesta johtuvista seurauksista.